

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Egyben háshoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 szombat napok kivételével.

Eszerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszafizetést
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 10.

Az új földművelésügyi miniszter.*

Csak egy levélkével akarok hozzájárulni azon nagy haszonhoz, mely az egyik legfontosabb miniszterium élén álló férfi halántékát övezi, az elismerés tömege megnyilatkozásában.

Az ország gazdaközönsége örömpeszeve igyekszik a legnagyobb üdvözléssel adózni ama férfinak, ki a legigazabb hazafiassággal, a legszélesebb látókörral, a magyar föld szeretetéből fakadt érzékel vezette a magyar mezőgazdaság érdekeinek felvirágoztatását. Ez a férfi dr. Darányi Ignác.

Nagy az öröm most és általános a gazdák körében, mert áldásdus működésének megszakított fonalát ismét kezébe vette. Nemcsak a magyar gazdaközönség, de az ország közvéleménye a legméltóbb módon adózott az ő párját ritkító kiváló-

* Nagyvárad város törvényhatóságának tegnapi gyűlését egy izléstelen incidens zavarta meg. Az új kormány üdvözléséről volt szó s egyik bizottsági tag azt a brüsszli kijelentést tette, hogy a miniszterium több tagjának üdvözléséhez kegyesen hozzájárul ő is, de — Darányit nem üdvözlö. Darányi miniszteri széke bajosan fog emiatt meginni, mindazonáltal jelöl annak, hogy az ország és különösen a magyar gazdák más nézetet vannak mint ez a régebben szabadelvű-, most Bokányipárti ur, adjuk ezt a gazda kézből származó cikket. Szerk.

ságának, midőn pár évvel ezelőtt a földművelési miniszteri széket elhagyta. E lapok hasábjain én is megemlékeztem a kiváló férfi érdemeiről és szerény méltatásom csak egy parányi részét képezte amaz igazi lélekből fakadó bucsuzásnak, mely az ország minden részéből kísérte lépteit.

Érthető tehát most a nagy öröm. Az ő szeretete a nép iránt a legmélyebb réteget, a törpe birtokost, a munkásnépet, az ország gazdasági fundamentumát találta meg első sorban és a legalkalmasabb agrárpolitikával fejlesztette, hogy megteremthesse a gazda boldogulásának lehetőségét. Értelemfejlesztő, népies gazdasági előadások, szövetkezeti ügyek, népies gazdasági könyvek, gazdasági rendnek ismertetése stb., de hány és hány oly addigéle ismeretlenség homályába burkolt dolog, mely az ő közreműködésével látott napvilágot és hozatott felszínre.

Az ő politikája valóságos honmentés számba ment a múltban, ugyanily szám: a fog menni most is, a mikor a körülmények sokkal kedvezőbbek lesznek, s a mikor az ő fényes tehetségét s értékes tapasztalatait ismét érvényesítheti, fölvevén az egykor megszakított munka fonalát.

A magyar gazda szívébe kitörülhetlen nyomokkal vésődött mindazon intézkedés nagy jelentősége, melyet dr. Darányi

földművelésügyi miniszter a gazdasági ügyek körében csak tett.

A mult teljes biztosítékot nyújt arra, hogy az igaz hazafiság, mely ismét a munkára serkentette a magyar gazdasági életben ismét egy új világot jelent.

Helyes érzékével, mely tudásával ismét megvilágítja azon tért, a melyen a magyar gazdának élni, küzdeni és boldogulni kell.

Minden magyar gazda igazán örvend tehát, hogy Magyarország földművelésügye ismét a ma férfi kezébe jutott, kinek lépteit úgy a magyar gazdaközönség, mint az ország közvéleménye hálás elismeréssel kísérte a multban is élénk érdeklődéssel kíséri a jövőben.

Kaczvinszky Andor.

A helyzet.

A tegnap Hohenlohe jegyében folyt le. Az osztrák miniszterelnök látogatása, amelyről a letört gárda azt hirdette, hogy csupán udvariassági aktus jellegével bír, sokkal fontosabb a magyar közéletre, mint bárki is hihette volna. Majd az események mutatják meg legjobban.

Hohenlohe Wekerlónól.

Hohenlohe-Schillingsfürst herceg osztrák miniszterelnök, aki szerdán éjjel Wilckens Frigyes dr. miniszteri titkár kíséretében a magyar székesfővárosba érkezett, tegnap délelőtt 11 órakor a magyar miniszterium palotájában

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Párizsi figura.

Írta: Jules Bois.

— Szó sincs róla, barátom; a vagyoni fölösleges. Minden sikernek csak egy alapja van: az ötlet.

— Az ötlet?

— Igen. Akár miféle ötlet. Engem az ötletek táplálnak, ruháznak, azok adnak módot a jóléthez, sőt a lényezéshez is.

— Nem értelek.

— Pedig egyszerű a dolog.

— Magyarázd meg.

— Szívesen, — felelte a kitűnő Cartouche és a következőket mesélte: — Lásd, barátom, én nem kelek fél nyolcz órakor, mint te; nem szaladok be a hivatalba, aggódva, hogy megkéstem és a főnök rendreutasít; szóval én nem vagyok senki rabszolgája, nem dolgozom, nincs hivatalom és mégis tiszter annyit költhetek, mint te, vagy a hozzád hasonlók...

És pedig azért mert ötleteim vannak. Ha kissé körültekintesz, okvetlenül bizonyosságot szeresz arra, hogy Párizsban azok költik a legtöbbet és azok élvezik az életet leginkább, akik nem dolgoznak. Ezek mind az ötletek révén jutnak a megélhetéshez. Hogy milyen legyen az ötlet, az mellékes; csak ügyesen kell kezelned. Én ezeket tudtam már szerezni olyasmin, ami másokat tönkre juttatott.

— Ez idő szerint mik az ötleteid? — kérdeztem fokozott kíváncsisággal.

— Most... no, ami azt illeti, most épen nincsen világraszóló ötletem. De valami csekély mégis akad, ami átmenetileg, míg valami nagyobbra akadok, épen elég... Most tudni illik a fürdőkhöz töltöm a nap bizonyos óráit. Onnan szerzem be az aranyaimat.

— A fürdőben?

— Igen. Gőzfürdőben. Én is közéjük keveredem és egy-két arany mindig a jutalmam.

— De hát hogyan intézed ezt?

— Egyszerűen és természetesen... Az emberek nagy része például foghíjas. Ha társa-

ságban találkozott velük, nem veszed észre a hiányt; de a fürdőbe nem viszik magukkal a hamis fogakat és így hamar rátalálász azokra, a kikkel üzletet köthetsz.

— Üzletet?

— Ó, nagyon egyszerű a dolog. Csak hozzá lépek a kiszemelt emberemhez és megszólítom: Nini, uram, hát ön ma nem hozta magával a togsorát? — Erre természetesen zavarba jön és mentegetődzik, miközben kutat az emlékezetében, hogy onnan ismerem én őt. De nem sok időt engedek neki a gondolkodásra, hanem gyorsan folytatom: Lásd, uram, önnek rossz tanácsot ad a fogorvosa... ki látott ilyen fogakat hordani, amelyeket kivehet a szájából, otthon feledhet, kiejtheti épen olyan pillanatban, amikor vendégségben van és bókot akar mondania a háziasszonynak a kitűnő ebédjéért. Csak az özvívz előtt hordtak ilyen hamis fogakat az együgyűek. Igazán örvendek, hogy találkoztam önrel és ezt elmondhattam.

— Nos, és az embered?

— Kissé bosszus, de nem sokára hálásan

Sirolin

Emeli az étvágyt és a testvért, meggyógyítja a köhögést, vialadékat, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-
köhögés, skrofulozis, influenza
 ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Miért hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenképp „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Engedélyezett orvosi rendelésre a gyógyszertárakban. — Am. Üvegpalack 4 — 1000.

fölkereste *Wekerle* Sándor dr. miniszterelnököt.

A Bud. Tud. jelenti tegnapi kelettel: *Hohenlohe-Schillingsfürst* Konrad herceg miniszterelnök, aki *Wilckens* miniszteri titkár kíséretében Budabestre érkezett s az Angol királynőben szállott meg, ma délelőtt *Festetics* Tasziló grófnál, a *Hohenlohe* család régi barátjánál és *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszternél tett látogatást, majd délelőtt 11 órakor a miniszterelnöki palotába hajtatott, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnöknél megtegye bemutató látogatását. *Hohenlohe* két óra hosszágú időzött *Wekerlénél*.

Wekerle és *Hohenlohe* — megbízható forrásból jelentik — a közös ügyekről behatóbban tárgyaltak és nevezetesen megállapodásra jutottak. Ennek az említésreméltó momentum, hogy Bécsben június 12-én rövid delegációs ülés lesz, melyen letárgyalják az 1905. és 1906. évek közös költségvetését. Összességben újra összeül a delegáció, még pedig ezúttal Budapesten és ez határoz majd az 1907. év költségvetése felett.

Wekerle *Hohenlohe* tiszteletére 2 órakor ebédet adott, amelyen *Kossuth* kivételével a kabinet valamennyi tagja részt vett.

Hohenlohe tegnap délután 5 óra 12 perczkor utazott vissza Bécsbe.

A M. T. I. jelenti: *Hohenlohe* herceg osztrák miniszterelnök *Wekerle* magyar miniszterelnökkel informatív jellegű megbeszélést folytatott. Csúpan a delegációkról volt szó, amelyeket — nem mint eddig ballatszott, szeptemberre, hanem — június első hetében fognak összehívni. A tanácskozások tárgyát kizárólag az ez évi költségvetés fogja képezni. *Hohenlohe* ide vonatkozólag kijelentette, hogy elfogadja abban a formában, amint azt eredetileg előterjesztették. Már persze a *Reichsrath* állásfoglalása következik, amely esetleg minden tervet megfűszere.

A két miniszterelnök abban is megállapo-

érdeklődik, hogy voltaképpen mit tegyen, ha már oly szerencsétlen, hogy álfogakat kell viselnie. Erre aztán következik az én tulajdonképeni szerepem. Hogy mit tegyen? — kiáltok fel; — hát jöjjön velem az én orvosomhoz. Egyelőre titokban kell azonban tartania a dolgot, mert az én orvosom a találmányát még csak ezután akarja védjegyeztetni. Zseniális ember az. Nézzem a szájamba: mit lát? Azt, hogy valamennyi fogam ép. Pedig szó sincs róla. Mindegyik műfog. De olyképen van beillesztve a számba, hogy örökké ott marad, megmozdíthatatlan, oda nőtt a testhez, egy szóval valódi fog. Kincset ér ez a találmány.

— Nos, és az embered?

Ekkor már lelkesedik, száz kérdéssel ostromol, és háláról beszél. Jól van, jól, — felelem én, — csak öltözzék fel, majd elviszem a fogorvosomhoz. Most én is épen hozzá készülök.

— Nos és az embered?

— Felöltözik és velem jön. Ez az egész. Én pedig két aranyat szereztem egy óra alatt. Ennyit fizet tudniillik a fogorvos, akinek a pácienseket szállítom. Nem mulasztom el azonban az otthon felejtett tárcza ötletével még egy aranyat kölcsön kérni a foghijástól, aki természetesen udvariasan áll a rendelkezésemre.

Csodálkozva néztem *Cartouchera*:

— Te nagy ember vagy. De hát csakugyan olyan kitűnő az az orvos?

Cartouche mosolyogva nézett rám:

— Azt hiszem, erre igazán nem kell felelnem.

dott, hogy a kvóta-deputáció még június hó közepén összeüljön, vagy hogy júliusra már létrejöhessen a megegyezés is.

Az osztrák miniszterelnök a délelőtt folyamán leadta névjegyét a gyöngékedő *Kossuth* Ferencz lakásán is. *Wekerle* most követi Bécsbe kollégáját. Ma délután indul, szombaton audiencián lesz és referál, a közös miniszterekkel is tanácskozik s még aznap vissza is tér Budapestre.

Függetlenségiok a delegációk élén.

A delegáció elnöke *Batthány* Tivadár gróf, hadügyi előadója *Tóth* János, külügyi előadója *Mezősy* Béla lesz.

A főrendiház elnöksége.

A kérdés már nagyon aktualissá vált. A kinevezésnek egy héten belül meg kell történnie. *Wekerle* miniszterelnök tegnap jó félórásig időzött *Széll* Kálmánnal, hogy kapacitálja: ami azonban nem sikerült. *Széll* kijelentette, hogy nem fogadja el az előnként méltóságot, miután parlamenti tevékenységet kíván kifejteni. A miniszterelnök újabb gondolkodási időt adott *Széll*nek ma délig.

Ha ez időn belül nem határoz, vagy tagadó választ ad ismét, akkor a *Széll*-kandidáció végkép lekerül a napirendről s ez esetre *Széchenyi* Béla gróf koronaórt emlegetik, sőt egyesek *Károlyi* István gróft is kombinálják az elnökségre.

Polónyi és *Wlassics*.

Polónyi igazságügyminiszter *Ungvárra* megy választói közé, akik nagy óvaccióval fogadják.

Wlassics Bécsben van. Audienciára megy s megköszöni a királynak a közigazgatási bíróság elnökévé történt kinevezését.

A nemzetiségek.

Hodza Milán, a kulpini tót követ oda nyilatkozott, hogy a nemzetiségi képviselők május 18 án értekezletet fognak tartani klubjuk újjászervezése tárgyában. Elnökül *Papp* Györgyöt szemelték ki, ami ugyan meglehetősen merész vállalkozás, miután éppen nem bizonyos, vajjon megválasztják-e Szilágycséken. A nemzetiségek, ugymond a bácskai pánszláv honatya, mint a Ház egyedüli ellenzéke, nemcsak nemzetiségi opponálást fognak kifejteni, hanem kiterjeszkednek az egész aktív politikájára az országnak. Nyilvánvaló, hogy ez a nyilatkozat hangulatkeltésre hiszékeny lelkek előtt nagyon alkalmas.

A horvát választások után.

Az *Obzor* írja, hogy *Pejacsevich*, *Tomasics*, *Héderváry*, valamint Bécsben *Schiessl*, a magyar nemzet ismert jó barátai azon intrikálnak, hogy a magyar koalíció és a horvát rezoluzionisták között szépen fejlődő összeköttetést erőszakosan elvágják s a két barátságos fél között ellenséges viszonyt teremtsenek.

Az *Agrar*er Tájékoztató arról értesül, hogy *Havrak* Levin osztályfőnök tegnap beadta lemondását, melyet valószínűleg el is fognak fogadni. A pártok közti megállapodások értelmében *Havrak* nem volt jelen az országos gyűlés tegnapi megnyitó ülésén. Az ellenzék ugyanis tudatta a kormánnyal, hogy nagyon kellemetlen jelenetek lesznek, ha *Havrak* az országos gyűlésen megjelenne.

Installációk.

Trencsénből jelentik tegnapi kelettel: *Smialovszky* Valér, Trencsén vármegye főispánjának beiktatása ma volt fényes ünnepségek között, a főispán *Zsolnáról* — hol több küldöttség üdvözölte — utazott Trencsénbe. Fél 11 órakor érkezett meg. A város nevében *Urmay* polgármester üdvözölte. Az installáló közgyűlést *Barényi* Ferencz alispán-helyettes nyitotta meg és hazafias beszéddel üdvözölte a főispánt. *Smialovszky* az eskü után megköszönte a vármegye bizalmát s kijelentette, hogy működésének iránya a legszigorubb alkotmányosság, törvényesség és igazság lesz. Erre bankett volt a főispán tiszteletére.

Ugocsa vármegye új főispánját, itju *Ugron* Gábort tegnap installálták Nagyszőllyősn. Az ünnepélyes beiktatáson részt vett a főispán atyja, *Ugron* Gábor képviselő is.

Pestvármegyéből.

Pestvármegye közigazgatási bizottsága 10 órakor ülést tartott, melyen *Gulner* Gyula főispán elnökölt. Első sorban is a bizottságokat alakították meg. A fegyelmi választmány tagjai lettek: *Prónay* Dezső báró, *Holló* Lajos, *Mosdony* Imre, *Kuklay* Béla. Az ülésen több mint 1000 ügydarabot intéztek el.

A vármegye tisztújító rendes közgyűlése június 11-én lesz. A megüresedett állásokra a pályázat beadásának határideje június 5-ike.

Városi közgyűlés.

Daczára, hogy 24 ügy volt felvéve a tárgyszerozatba s ehhez még 12 interpelláció került tárgyalásra, tegnap délután befejezte *Nagyvárad* város május havi közgyűlését.

Legnagyobb feltűnést keltett *Gábel* Jakab izléstelen felszólalása a miniszteri leiratoknál. *Bokányi* ezen legújabb híve ugyanis nem átalotta, hogy felszólaljon azon, minden művelt emberre nézve kötelező s eddig is állandóan követett udvariassági forma ellen, miszerint azon minisztereket üdvözlik, akik kinevezetésükről külön értesítették a várost.

Ha valamikor, úgy most minden magyar embernek örömmel kell üdvözölni azokat a férfiakat, akik a nagy politikai válság után a magyar állam fenyegetett hajójának kormányára léptek, hogy megmentse az ország alkotmányát.

Dehát *Gábel* Jakab, mióta jakobokányistává vedlett, elfelejtette, milyen hódoló tapsot fogadott azelőtt egy-egy miniszteri levelecskét. *Dehát* legyen a gusztusa szerint, nem irigyeljük érte.

Hosszabb vita fejlődött ki a Fő-utcza aszfaltozásának kérdésénél. A közgyűlés megtalálta a helyes utat, hogy a város érkekei is meglegyenek védve s a vállalkozókon se essen méltánytalanság.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glatz *Antal* főispán elnökölt. Jelen voltak:

Bozóky Béla, Dr. *Döry* Ferenc, *Dr. Hólyi* János, *Hlatky* Endre, Dr. *Hoványi* Géza, Dr. *Hoványi* Gyula, Dr. *Károly* Irén, Dr. *Kazay* Kálmán, Dr. *Konrad* Márk, *Kiss* Dávid, *Mezey* Mihály, *Nozák* Rezső, Dr. *Pácz* Sándor, *Schöpflin* Ágoston, *Sipos* Orbán, *Stark* Gyula, *Szokoly* Tamás, Dr. *Várady* Zsigmond, Dr. *Altman* Jakab, *Balogh* Döme, *Buczakay* Lajos, *Czeglédy* Sándor, *Czeglédy* Jeremiás, *Cser* János, *Fényes* Manó, Dr. *Kecskeméti* Lipót, *Miheli* Adolf, Dr. *Radó* Ignác, *Schwartz* Izidor, *Schütz* Albert, Dr. *Vuokics* Gyula, *Weisz* Károly, *Feldmann* Izidor, Dr. *Friedlander* Sámuel, *Gábel* Jakab, *Heller* Ede, *Röllich* Lajos, Dr. *Tóth* Ferencz, Dr. *Weisz* Márton, *Weisz* Ernő, *Aufrecht* Mór, ifj. *Berger* Sámuel, *Bognár* Sándor, Dr. *Grósz* Menyhért, Dr. *Gyémánt* Jenő, *Harmathy* Károly, *Huzella* Gyula, *Incze* Lipót, Dr. *Munk* Béla, *Mo'nár* Lajos, Dr. *Moskovits* József, *Nyiri* György, *Oláh* Ferencz,

Rédes Vilmos, Sebestyén Lajos, Ternyei Antal, Rimler Károly, Bordé Ferencz, Dr. Istvánffy István, Juricskay Barnabás, Dr. Cseresznyés Albert, Ceró, Ármán, Komlóssy József, Darvasy Lajos, Lukács Ödön, Tóth Márton, Sztarill János, Szántó Lajos, Dr. Baróthy Akos, Kőszeghy József, Ragány János, Szűts Géza, Markovits Sámuel, Papolezy Ferencz.

Glatz Antal főispán néhány üdvözlő szóval a közgyűlést megnyitotta.

A felolvasott polgármesteri jelentés érdekesebb adatait már közöltük.

Dr. Dóri Ferencz a jelentés kapcsán hivatkozik arra, hogy a vízvezetési telep villamos erőre berendezése tárgyában már korábban utasította a közgyűlést a tanácsot, hogy tegyen jelentést. Miért nincs erről említés a polgármesteri jelentésben.

Dr. Hoványi Gyula fejtegeti, hogy a jelentést azért is lehet kifogásolni, mert valami nincs benne. Miért nem vették fel a jelentésbe, hogy a múlt havi közgyűlést Nagycsütörtök mátt másnap tartották.

Rimler Károly elismeri, hogy ilyen esetekben joga van a bizottsági tagoknak felszólalni. Amikor a vízműre vonatkozó interpelláció tétetett, ő nem volt jelen, így nem adhat felvilágosítást.

Dr. Dóri Ferencz kijelenti, hogy a választ tudomásul veszi.

Dr. Hoványi Géza a hallottak után konstatálja, hogy Dóri felszólalása nem egyéb, mint interpelláció. Tartsuk meg a szabályokat.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A miniszterek üdvözlése.

A tanács előterjesztette Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter leiratát, amelyben kinevezését tudatja s kéri a törvényhatóság támogatását.

A tanács javasolja, hogy feliratban üdvözlőjék.

Gábel Jakab nem látja helyénvalónak, hogy egyenként üdvözlje az egyes minisztereket a város, mikor az özsministeriumot már üdvözlölte. Nagy zaj, gunyos »Éljen Bokányi!« kiáltások követték a tapintatlan beszéd további részét, amelyben különösen Darányi ellen beszélt izléstelenül. Indítványozta, hogy egyszerűen vegyék tudomásul mindhárom miniszter leiratát.

Dr. Moskovits József csodálkozását fejezte ki Gábel beszéde felett, mert csak a magyar udvariasság lehet a válasz a miniszterek leiratára. Eddig is mindig ez volt a gyakorlat az új miniszterekkel szemben. Bizalommal kell lenni egy új alkotmányos miniszter iránt. Elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Hoványi Gyula nem érti Gábel álláspontját, hogy csak egyeseket üdvözlőne s egyeseket nem. Magyar ember az Adjon Istenre Fogadj Istennel válaszol. Ma még nagyobb ok van erre, mikor az előbbi ösmeri állapotok után a király és nemzet kibékült. Szívvel üdvözlö az új minisztereket, akár 48-as, akár 67-es.

Balogh elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Várady Zsigmond nem fogadja el Gábel indítványát. Üdvözlö a kormány tagjait most különösen, mert nagy eredményeket vár.

Gábel Jakab indítványát visszavonta.

Ezután egyhangulag elhatározták, hogy Kossuth Ferenczet feliratban üdvözlöik.

Hasonló határozatokat hoztak *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi és *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter leirataira.

Kiss Ernő aradi vértanu szobrának leplezésére a várost meghívta a szoborbizottság.

Rimler Károly polgármester indítványára elhatározta a közgyűlést, hogy a hazafias ünnepeken Rimler Károly polgármester, Mezey Mihály, Szokolay Tamás, dr. Altmann Jakab és dr. Radó Ignác biz. tagok által képviselteti magát.

Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület által a kóbor cigányügy rendezése tárgyában a kormányhoz intézett feliratát pártolják.

A gyámhatósági szabályrendelet módosítását elfogadták.

A Fő-utca aszfaltburkolása.

A jogügyi szakbizottság a Fő-utca aszfaltburkolása kérdésében azon véleményt adta, hogy a pótszerződés nem kell, de a kijavításra a határidőt június végéig adják meg s az átvételnél kiváló szakértők véleményét kérje ki a város.

Rimler Károly polgármester az utóbbi időben végbement tárgyalásokra hivatkozva, a javaslatot módosította. A törvényhatóság most ne ragaszkodjék oly mereven előbbi álláspontjához, s a javításra adja meg június elsőig a haladékat és ne mondja ki, hogy az összes burkolást fel kell szedni. Azonban az utst munkálattal csak a jövő év június elsején vegye át s az összeget is akkor fizesse ki.

Dr. Hoványi Géza a jogügyi bizottság véleményét fogadja el. Az eredeti szerződést hagyják érintetlenül, de az időhaladékat adják meg.

Sipos Orbán szintén ezen az állásponton van.

Rimler Károly figyelmezteti a közgyűlést, hogy ha csak a régi szerződéshez ragaszkodnak, júniusban követelheti a vállalkozó társaság az átvételt s akkor azonnal fizetni kell. Ha pedig nem válik be később mit fog a város csinálni? A társaság maga is beleegyezett, hogy a munkát egy év múlva vegye át a város, csak az összeg után kér ez időre 5 $\frac{1}{2}$ % kamatot.

Dr. Radó Ignác azt fejtegette, hogy ha a vállalat a pótszerződést nem írja alá, nincsen semmi garancia a város részére.

Rimler Károly a határozat kimondásával, hogy csak egy év múlva veszik át a burkolatot, a város érdekeit védi.

Hlatky Endre a 2-ik pontot, amely szerint a régi anyagot, bár saját felelősségére, felhasználhatja, kéri kihagyni, nehogy ebből a vállalat kifogást merithessen.

Dr. Várady Zsigmond a 2. pont kihagyását helyesli. Az anyag dolgába ne szóljon a város. Ha a munka kész lesz, a legkiválóbb szakértőkkel vizsgáltsák felül.

Hlatky Endre az egész ügyet levénné most a napirendről. Júniusra ha kész lesz a munka, akkor határozzanak, hogy csak egy év múlva v. szik át.

Dr. Hoványi Géza elfogadta Hlatky ezen indítványát. Pótszerződést nem kötne. Hogy a munkát a vállalat nem teljesítette, ezt maga beismerte. A közgyűlés, tekintettel, hogy magyar vállalattal van dolga, méltányos és módosított nyújt, hogy kötelezettségét teljesítse. Kár a városra nem hárul, ha a jövő hónapban bejelentik, miszerint a munka kész, de mivel idejében nem teljesítette a vállalat kötelezettségét, egy évi próbaidő után veszi át a város a burkolatot. A szerződésen nem változtatna, hanem bevárna, míg júniusra kész lesz a munka.

Rimler Károly nem a pótszerződést, de határozat hozatalt kíván, hogy az egy évi próbaidő biztosítsák, nehogy amikor a munka kész lesz, rögtön követelhessek a fizetést. Kamatot nem akar erre az évre fizetni a város. Most kell erre nézve határozni. Erre nézve a társaság már bejegyző nyilatkozatot adott.

Dr. Radó Ignác ilyen körülmények között örömmel elfogadja a polgármester által előadott tanácsi javaslatot.

Dr. Friedlender Samu a régi szerződés fentartását kívánja.

Rimler Károly még kijelenti, hogy a szakértők szerint okvetlen szükséges egy év a kipróbálásra, hogy esőn, fagyon, nyári bőségen lássák a burkolat jószágát.

Elfogadták a tanács javaslatát, akként, hogy júniusig a kijavításra megadják a haladékat, az átvételt pedig egy év múlva eszközlik.

A Zöldfa bérlőjének kérelme.

Maresch Károly a Zöldfa bérlője kérte a várost, hogy tekintettel arra, miszerint vagyoniilag tönkre ment, a város engedje el méltányosságából 3913 korona bérhátralékát.

A tanács a kérelem elutasítását javasolta. Dr. Altmann Jakab hivatkozik arra, hogy Hillingernek hasonló körülmények között 8100 koronát engedtek. Méltányolják ezen bérlő helyzetét is és kért összeget engedjék el.

Balogh Döme, Cseglédy Sándor, dr. Hoványi Gyula és Schwarcz Izidor szintén a kérelem teljesítését javasolják; míg Rimler Károly és dr. Várady Zsigmond a tanács javaslata mellett szólottak.

A közgyűlés 21 szóval 18 ellen a kérelem teljesítését határozta el.

*

Gábris Béla művész növendéknek egy évre 400 korona ösztöndíjat szavaztak meg.

Kórház utcán a vízvezetési cső meghosszabbítását elhatározták.

Több apróbb ügy elintézése után.

az interpellációkra

került a sor.

Schwarcz Izidor kéri a polgármestert, hogy lépjen érintkezésbe a villamos vasut igazgatójával az iránt, miszerint a Rhédey-kertből a villamos vasut a Szent-László téren túl is közlekedjék.

Dr. Kazay Kálmán egész sereg interpellációt terjesztett elő.

1. Mikor szándékozik a városi vasut a nagypiaci rakodó állomást eltávolíttatni?

2. A Rhédey-kerti villamos kocsik az olasz-i pályaudvarig közlekedjenek.

3. A villamos kocsik száma kevés, hasson oda a polgármester, hogy szaporítsák. Az olasz állomásonál, mikor a vonatok érkeznek, nincsenek villamos kocsik. Ezekről kér gondoskodást.

4. A fürdővel összekötő villamos vasut 2 magán ember engedélyt kért s az ügy miért hever a városházán?

5. Városliget-utcán 1 gát elfoglalja a helyet s ez utcán különben is veszélyes a közlekedés. Erre felhívja a főmérnök figyelmét.

6. A kisebb utcák kövezete botrányos állapotban, kátyukkal telve, mikor szándékoznak ezen segíteni.

7. A piaci elővásárlásra hívja fel a rendőrség figyelmét s a közönség érdekében intézkedést kér.

8. A régi sertésvásártéren a vilamostelep berendezésével két szakutczát csináltak, amelyek közrend és közegészség tekintetéből rendezésre várnak.

9. Végül a koldusok tömeges elszaporodására és a szegényügy rendezésére hívja fel a főkapitány figyelmét. Egy szegényház felállítására szükséges.

Balogh Döme úgy értesült, hogy a miniszteriumban nem hagyják jóvá a városház mellett tervezett kőparnak portland cementből építését, hanem a sokkal drágább vasbetonból kívánják építtetni, mert csak így lesz elég erős. Mi igaz e hírből?

A napokban a műtárgyagyránál előfordult vasuti elgázolás alkalmából kifogásolja, hogy a város területén sorompó nélküli vasuti átjárók vannak. Ennek az állapotnak megszüntetését kéri.

Rimler Károly polgármester válaszolt az interpellációkra. A Rhédey-kerti villamos vasut üzeme tárgyában már érintkezésbe lépett a vasutársasággal. E hónap végén már az Olasz vasut társasághoz is közlekednek ezek a kocsik, de a Teleky-utcai vonatok rovására. A villamoskocsikat a társaság szaporítani fogja s már megrendelt 6 drb. nyári kocsit. A saját érdekük, hogy a kívánalmaknak eleget tegyenek. A nagypiaci rakodó hely ügyében a tárgyalások folynak, mert a miniszter újabb határozathozatalra utasította a várost. A vasutársaság a közraktárt akarja megszerezni s ezért vár még ez ügyben a tanács.

A fűrdővasut kiépítésének ügyében azonnal intézkedni fog.

Városliget-utcának rendezési kérdése most van a tanács előtt. A külsőbb utcák köveztetének rendbehozása céljából a jövő héten a tanács bejárja az egész várost s a szükséghez képest intézkednek. A régi sertésvásártéren levő állapotok a villamos vasut állomás építése folytán következtek be. A tanács igyekszik a sérelmek elhárítására.

A Körösköpart építésére vonatkozólag a törvényhatóság határozata keresztül lesz vive, bár ez idő szerint az egész területen tartja.

A vasuti átjárók sorompóval való ellátása tekintetében azt hiszi, hogy a főkapitány már megtette a lépéseket.

Gerő Ármán főkapitány kijelenti, hogy csak gabona elővásárlás meggátolására van szabályrendelet, más cikkre ő már készített szabályrendelet, más cikkre ő már készített szabályzatot, de az még a minisztériumban van. A koldulás elűzése az egész országban sok fejtörést okoz. Csak a szegényügygyel kapcsolatosan lehetne rendezni, a rendőrség magában meg nem oldhatja. Az idegeneket eltoloncolják, de a helybelivel nem tudnak mit csinálni.

A belényesi vasutvonalon, a szerencsétlenség után megtartották a helyszíni vizsgálatot, amelynek folyamán ő kérte, hogy a műtrágyagyárhoz vezető átjáróhoz egy külön őrt alkalmazzon a vasúttársaság. Övintézkedés szükséges.

Köszeghy József a Városliget-utca rendezés ügyében nyújt felvilágosítást. Az utca rendezés ügyében nyújt felvilágosítást. Az utca rendezés terve kész van, de 12,000 koronába kerül, ezért késik a keresztülvitele. Az általános kövezetjavításokra intézkedések történtek.

A válaszokat tudomásul vették. Ezzel a közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Máj. 10. Száznapos ünnepély a hadapródi-kolában

Tisztelettel kérjük vidéki előzetőinket, hogy *egy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége** e hó 16-án és 17-én közgyűlést tart Budapesten, melynek tárgysorozata a következő:

Május 16-án, szerdán délelőtt 10 órakor I. ülés a Budapesti Katholikus Kör disztermében. (A reggeli szentmise 9 órakor lesz a Budapesti belvárosi plebánia-templomban.)

Elnöki megnyitó. Mondja Zichy János gr. elnök.

Az igazgatóság jelentése.

A szövetség számadása és költségvetése.

A választások elrendelése. (Választás alá kerül! 41 igazgatósági tag.)

Határozati javaslatok tárgyalása.

A választás eredményének kihirdetése.

Május 17-én, csütörtökön délelőtt a Szent István-Társulat és Régiszi Szent Ferencz-Társulat közgyűlése miatt csak a szövetségi közgyűlésen esetleg kiküldött bizottságok működnek.

Délután 3 órakor a Budapesti Katholikus kör disztermében III. nyilvános ülés.

1. A türelem és színtelenség határa. *Dudák* János dr. tanár.

2. Keresztény társadalmi térfoglalás. *Molnár* István dr. tanár.

3. Társadalmi programok és a kereszténység. (Záróbeszéd.)

A gyűlésen a Nagyvárad Katholikus Kör is részt fog venni kiküldendő képviselői útján.

* **A város közönsége a miniszterelnökhöz.** Az új kabinet kinevezéséről az elmúlt hóban értesített a törvényhatóság is. Ez értesítés az áprilisi közgyűlésnek képezte tárgyát. A közgyűlés, mint akkor megirtuk hazafiai lelkesedéssel vette tudomásul az alkotmányos kormány kinevezését. Akkor e lelkes tudomásul vételről elhatározta a törvényhatóság, hogy azt a miniszterelnökkel felíratilag közölni fogja. Ugyanakkor határozatilag mondta ki a közgyűlés, hogy Nagyvárad városa az új kabinetet teljes erejéből támogatni fogja. E határozatnak Rimler Károly polgármester most tesz eleget és a következő felíratot intézi a miniszterelnökhöz:

Nagyméltóságú m. kir. miniszterelnök ur.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a f. évi áprilisi hónapban tartott rendes közgyűlésében hazafiu örömmel és lelkesedéssel vette tudomásul Nagyméltóságodnak, valamint a m. kir. felelős miniszteriumnak a legkegyelmesebb királyi akarattal történt kinevezését.

Hazánk politikai egén összegyűlt vésztetres felhők — hála a Mindenható gondviselésének — immár szétfoszlottak, az alkotmányos rend mindnyájunk őszinte öröme helyreállott, s szeretett magyar hazánk ügyeinek vezetése kipróbált hazafiak kezére bízott.

Midőn törvényhatóságunk őszinte örömet tolmácsoljuk, ezen üdvözlőnköz azon kötelező ígéretek is fűzzük, hogy Nagyméltóságodat és miniszterársait nehéz és gondterhes munkájukban teljes erőnkkel és igyekezetünkkel fogjuk támogatni.

Kelt Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1906. évi április hó 19-én tartott üléséből:

A város közörsége képviselőjében

Rimler Károly,
polgármester.

* **A mandátum átadása Barabásnak.** A nagyváradai függetlenségi párt küldöttség által juttatja el dr. Barabás Béla képviselőnköz a mandátumot. Szokoly Tamás pártelnök nyújta át a megbízó levelet. A küldöttség a jövő csütörtökön május 17-én utazik Aradra. Akik a küldöttségben részt akarnak venni, hétfőig, május 14-ig jelentkezzenek Szokoly Tamás pártelnöknel.

* **A függetlenségi párt a főispánál.** Glac Antal főispán nemrég kijelentette, hogy ő szívesen-lélekkel 48-as. A függetlenségi párt választmánya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Glac Antal főispánt üdvözölni fogja s e célból a választmány testületileg keresi fel a főispánt. Az üdvözlés szerdán d. e. lesz, Glac Antal még a Pannoniában lévő lakásán.

* **Uj főügyész.** A király az igazságügy-miniszter előterjesztésére Czárán István budapesti büntetőtörvényszéki bírót és címzetes táblai bírót budapesti főügyésszé nevezte ki.

* **Végrehajtás a házigazdákra.** A Szacsvay-utcai háztulajdonosok nincsenek belenyugodva a főmérnök kiszámításába, amit az ócska kövekből készített járdáért az egyes háztulajdonosokra kimutatott. Daczára, hogy a járda költség ellen felebbezést adtak be, a város most mégis végrehajtást vezetett a háztulajdonosok ellen. Dr. Altmann Jakab törvényhatósági bizottsági tag most ez uton hívja fel a háztulajdonosokat, hogy a járdaköltséget a végrehajtás daczára ne fizessék ki addig, míg a felebbezések felett a közíg. bizottság nem határoz.

* **Kossuth üdvözlése.** Kossuth Ferencz, az éra beköszöntése óta tudvalevőleg halmazszámra kapja az üdvözlő táviratokat. Sorukban szerepel legújabbán Körösszegapáti üdvözlése is Biharvármegyéből.

* **Elhunyt képviselő.** Draskóczy László, a rimaszécsi kerület függetlenségi képviselője meghalt. Kerületét a legutóbbi csonka-cziklus folyamán, valamint azt közvetlenül megelőzőleg is képviselte. Már 1896-ban, a hírhedt Bánffy-választások idején is küzdött a rimaszécsi mandátumért, amikor az ugyancsak függetlenségi Fáy Barnabás volt az ellőnjelöltje. A választás az urnák szeszélye, szakasztott úgy, mint 1878-ban Nagyváradon, a Szilágyi—Teleszky választás folyamán, mindkét jelöltre egyforma voksarányt tüntetett föl. — Draskóczy is 1014 szavazatot kapott, Fáy Barnabás szintén. Így aztán új választást kellett kitűzni. Az új választás határnapjáig újabb meglepő fordulat történt. Az öreg Fáy Barnabást nagyon megviselték a választás izgalmai s régi szívaja sirba egy héttel az új választás előtt. Ekkor fia Fáy István lépett föl, aki legőzte Draskóczyt.

A mostani választásnál, április 30-án megint kemény tusát vívott szintén függetlenségi ellenjelölttel szemben, akivel szemben azonban Draskóczy került ki győztesen. Am alig múlt el egy hete, hogy megválasztották, őt is legőzte — a halál. Ez ellen a győzelem ellen pedig nincsen appallata.

* **Kinevezés.** Spetkó Teréz gépirónót a főispán a megyéhez irnoknak nevezte ki.

* **Cseppkőbarlang a Somló vagy Bányadomb oldalán** Nagyvárad vidékének legmagasabb pontja a nagyrészt mészkőből álló impozáns Somlóhegy, melynek tetőpontja 343 méternyire emelkedik a tenger színe fölé. Bettia felé néző oldalán a mészkő fejtő románok egy pinczeszerű cseppkőbarlangot fedeztek fel melynek öblébe egy szűk kutszerű nyíláson lehet leereszkedni. Mult kedden három nagyváradai uri ember, Tóth Elek, Lindemberger János és Némethy Gyula jártak a Somló ormán hol aztán egy illetudó román fiatal ember felhívta figyelmüket az érdekes barlangra. A legény be is bujt az üregbe s onnan egy sárga cseppkővirágokkal borított mészkődarabot hozott felszínre, melyet a barlang talajáról vett. Az érdekes és rendkívül szép kődarab azóta a prem. főgymnasium ásványtárába került, melynek tudós őre, Kertész Miksa tanár nagy örömmel iktatta a páratlan szépségű darabot a gyűjtemény cseppkővei közé. Véleménye szerint a szép cseppkővirágokat a beléjük vegyült vasas ockertöld festette sárgára. Valóban érdemes feladat volna a cseppkőbarlang feltárása és kikutatása, mely a Püspöktúródnak s a fájdalom elhanyagolt Somlóhegynek jelentékeny attractioját képezné. A Püspöktúrdó forgalmát egyébiránt egy Somlóhegy ormára felállítandó kilátó torony (akár fából összerótt állvány), mint azt rég hangoztatják, jelentékenyen emelné.

* **A nagykörösi saláta.** Nagykörösről írják, hogy ott most érte el tetőpontját a salátakivétel. Hogy mily nagymérvű a salátakivétel, bizonyítja, hogy naponként 40—50 vagonnal szállítanak Pestre, Bécsbe és Grácba. A salátatermelők naponként 12—15.000 koronát vesznek be a salátáért. Vajjon mit szól hozzá Kecskemét, amely még a nagykörösi uborkát is lenézi.

* **Készül az uszoda.** Ha még egyszer azt . . . fogja kérelmezni Feldmanné, hogy most az egyszer és utoljára engedélyezze a város a kishid alatti uszoda létesítését a város mindenesetre . . . engedélyezni fogja. Óriás lesz a hőség ezt jó olja a minden aszfalthős. Meglehet, hogy az ujonnan lerakott aszfalt sugárzó melegéből itélnek a hősök és reklámmot akarnak csapni Feldmannénak, de jóslatuk be fog válni. Oly melegen ontja a nap sugarait, hogy a sok csírásmag megunta a földben való alvást és dusan fürdik a tavaszi bűvös sugarak melegében. Lám, azok már is fürödnek és mi, emberek csak a jövő hó végén lubiczkolhatunk a Körös vizében. Készül a vén roncs. Az óriási tutajok merészen feszülnek neki a Körös árjának és mintha büszkén kiabálnák, hogy óh, ti gyarló emberek télen mennyire lenéztetek ti minket és nyáron mily boldogan fogtok rajtam bohémtánczot járni. A bárkák, melyek közt hűs viz fogja fogadni az embert, már nemsokára rá fognak nehezülni a tutajokra és tárt karokkal fogják várni a hűsülni vágyó embereket. A fürdésre vonatkozólag jegyezzük meg, hogy máris akadnak vakmerő emberek, nem öngyilkosok, kik a Körös hullámaiban csillapítják le forráságukat, természetes az hősöknek sok a néző közönsége.

* **Ki a férfi?** A hol legnépesebb a korzó, ott sétált két leány karon fogva. A másik oldalról átköszön egy fiatal ember. Miután mind a ketten jól meg nézik, így szól:

Cella: Ki az az ur?

Fanny: Az az ur? Jó barátom.

Cella: (Rövid szünet után.) Hm. Jó barátod? És mond csak, nős az a jó barátod?

Fanny: Nem nős.

Cella: Hm. hm. Nem nős? Hát akkor talán vőlegény?

Fanny: Nem is vőlegény.

Cella: Ugy? Na hát ha se nem nős, se nem vőlegény, akkor férfi.

* **Gyakorlótér a katonaságnak.** A helyi katonai parancsnokság tegnap átiratot intézett Nagyvárad város törvényhatóságához. Ez átiratban kéri a katonaság a törvényhatóságot, hogy a katonai csapat-utászok részére alkalmas gyakorló helyet jelöljön ki a város. A kérelem tárgyában legközelebb bizottság fog kiküldetni és a katonai megbízottakkal egyetértve meg fogják állapítani, illetve kifogják jelölni a csapatutászok gyakorlatozására alkalmas területet.

Levél egy fiatal anyához.

Nagyvárad, 1906. május 10.

Nagyságos Asszonyom!

Bizonyára élénk emlékezetében él még az utolsó zsúr s így várja, hogy eleget tegyek ígéreteimnek. Kissé késtem ugyan, de majd jóvá teszem a hibámat. Ugyanis Nagyságos Asszonyom egyike azoknak az anyáknak, akik állást foglaltak amellett, hogy szükséges volna minden anyának, minden szülőnek arra, hogy gyermeke nevelését illetőleg némelykor utbagazításban, irányításban részesüljön. Nagyságos Asszonyom maga állította, hogy egyszer jutott abba a helyzetbe gyermekével szemben, hogy nem tudta minő eszköz kell használnia hasonló esetben. Tagadhatatlan olyan anya is volt, aki azt állította, hogy semmi szüksége mások tanácsára gyermekei nevelésénél, mert meg van arról győződve, hogy a leghelyesebben neveli őket.

Amíg a társaság férfi tagjai egy városi, — akkor aktuális ügyet tárgyaltak — nagyságos hevesen vitatkoztak a gyermeknevelés problémái fölött. Egyik nem tudta miként nevelje gyermekét addig, amíg iskolába adhatja, a másik anyai elfogultsággal panaszkodott iskolába járó fia mostoha sorsáról, a tanárok túlszigorúságáról, a harmadik, a negyedik mind terjesztett elő valamit, mi gyermeke nevelését illeti. Az egyik anya, kinek fia az iskolába jár, szívesen kérne egyben-másban tanácsot, de nincs olyan ismerőse, aki neki felvilágosítást

nyújtana. Hogy pedig fölmenjen a gyermeke tanárjához, azt bizony egy kissé resteli.

Ekkor került szőnyegre az a kérdés, hogy ilyen nagy városban, aminő a mi városunk a napilapok egyikének hasábjain a nevelésnek, paedagogiának is tért kellene nyitni. Végre is a nevelés van olyan fontos, mint a politika, az országgyűlés, a törvénykezés avagy színház és irodalom. Ha azoknak naponkint hasábjait lehet szentelni, miért ne lehetne pl. időnkint nevelésügyi rovatot is nyitni, ahol egymásnak utbagazítást, fölvilágosítást nyújtanának, ahova kérdést intézhetnének s a honnan feleletet kaphatnának?

A vitát betegező férfiak a hölgyekhez csatlakoztak s áttértek — a társadalom megmosdatására.

Valamennyien elismertük azt, hogy igen sok tekintetben rossz a mi társadalmunk.

A társadalom jó, vagy rosszasága az azt alkotó egyének műveltségétől s jellemétől függ. Az egyes egyének jelleme s műveltsége a nevelés és oktatás eredménye. Tehát ha a társadalom javítani akarunk, akkor az egyesek nevelését kell szemelőtt tartanunk, mert az egyesek összessége alkotja a társadalmat. Ily módon a társadalom csorbáit a nevelés volna hivatva kikoszorúlni. A nevelés, az oktatás — a paedagogia.

Sajnos ezt az urat még a műveltebb körökben sem igen ismerik. Az elméletét nem értik, mert nem foglalkoznak vele, sokan fázanak tőle, a gyakorlatát sokan ha szeretnék is tudni, nincs alkalmuk rá. Hogy ez nagy hiba azt csak azok tudják igazán, a kik komolyan és behatóan foglalkoznak a társadalom bajjaival.

A legfőbb hiba az, hogy minden ember jó paedagogusnak képzele magát még akkor is, ha soha életében sem foglalkozott vele, tartja, hogy ez természetes valami a mi magától jó. Pedig alapjában véve még a paedagogus, a minek okát abban látom, hogy munkájokkal szemben ott látják a kicsinylést és méltánytalanságot. Végre is a paedagogus is csak ember, s emberi gyarlóságánál fogva nem minden esetben képes magát tultenni az ilyen »semmisségeken.«

Nagyságos Asszonyom! Ha ez a tudományág, a paedagogia egyszerre népszerűvé lenne, ha mindenki valóban értene hozzá, rövid idő alatt az egész társadalom átalakulna. De hogy legyen azzá, ha nem törődnek vele, semmi érdeklődést nem mutatnak iránta. Egyik így szól: Ma-holnap a fiam iskolába kerül, akkor majd nevelik, addig lesz, a hogy lesz. A másik: Most már iskolás fiu, bajlódna eleget vele a tanárai, én nem avatkozom az ő dolgukba. Így a szülő gyermeke nevelése iránti kötelezettségét az iskolára ruházza, s gyermeke neveléséért kizárólag az iskolát teszi felelőssé.

A nevelésnek három osztálya van. Első a szülői ház, amely az alapot nyújtja. A második az iskola ahol a gyermek nevelése általános s nem terjedhet ki a legcsekélyebb dolgokra is berendezésénél, rendszerénél fogva (amennyiben a fősúlyt az oktatásra kell fordítani.) A harmadik — az élet. Hogy ez utóbbiban mint állja meg az a gyöngye, a legkisebb szellő által is ide-oda mozgatható, — nádszál a helyét, az attól függ, hogyan végezte az első és második osztályt.

Né engedjük meg tehát, hogy a gyermekeink jövője kizárólag az iskolára legyen bízva. A gyermek nevelése a bölcsőnél kezdődik s nem az iskolában.

Foglalkozzunk ezzel a kérdéssel!

Én hiszem és remélem, hogy tanítók, tanügybarátok, szülők és különösen az anyák, kik annyi szeretettel csüggenek gyermekeiken. Szívöken viselik övéik jövőjét, nem kicsinylik, nem fognak idegenkedni e kérdéstől, hiszen mindnyájunknak érdeke kívánja az egyesek helyes nevelését, a társadalom csorbáinak kiközösítését.

Ugy vélem eleget tettem Nagyságos Asszonyom óhajának, hogy azzal az esttel kapcsolatban »egyik másik dologra vázlatosan rá mutassak.«

Legyen e lap nyilvános tér, a hol okuljunk, tanuljunk egymástól. Ne jóslgassák előre azt, hogy — »száraz paedagogiai« lesz ebben e rovatban, Ma egy szülő beszélne el gyermeke neveléséből olyan mozzanatot, a melyet más szülők hálásan fogadnának, holnap egy paedagogus képeket tárna elő a gyermeknevelés világából színes és változatos formában, s így e rovat míg egyrészt szórakoztatna, gyönyörködtetne, észrevétlenül elérné célját utbagazítást adna vagy bevezetne — a gyermeknevelés titkaiba.

Bocsássa meg, hogy kissé késtem s hogy most kissé kapkodom, ígérem, hogy máskor figyelmesebb leszek.

Várady István.

IRODALOM.

A **Magyar Szemle** szépirodalmi, művészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 19. száma május 10-én jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal:

Táltos, Változatok egy régi témáról. — Söprő, Művésznők. — Erdélyi Zoltán, A Somló tetjén — J. J. Porchat A Szent János-bogárka (Ford. Király Gízy.) — Fantasztá, Homulusz királyfi. — Kosztolányi Dezső, Tíz év után. — Kincs István, Elfeledett akta. — Lydov. Mozaik (orosz eredetiből ford. Szémán István.) — Lenau, Két koszorú. (Ford. Vékony Pál.) — Regény: Handel-Mazzetti Enrica bárónő, Jesse és Mária. (17. folyt. Ford. Auer István.) — Marcus, A hétről. (Kürthy György rajzaival) — Irodalom: Enyém? (Regény, írta Szikra.) — Féde, (Regény írta Luigi di San Giusti.) — Mindennapi történetek (Novellák és elbeszélések, írta dr. Falk Zsigmond.) — Dr. Gyártás Elemér Antonio Fogazzaro »Il Santo« című regénye. — Szépirodalmi kincstár. — Színház: M, Kettős premier. (A boldogság fátyola. Szimű egy felvonásban, írta Dalnoki Nagy Lajos.) — Zene: Csáth Géza, Poccini. — Új magyar szimfónia. — Sorpt. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetések.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A pomázi katolikus kör és a dobróközi római katolikus olvasókör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

A régészeti egyesület ülése. A régészeti egyesület május 12-én tartja meg választmányi ülését. Ez ülésre az egyesületi titkár a következő meghívót bocsájtotta ki. Meghívó. A Biharvármegyei és Nagyvárad-i Régészeti és Történelmi Egylet választmányja 1906 május 12-én, szombat d. u. 5 órakor a vármegyei ház kistermében ülést tart, melyre a választmány t. tagjait ezennel meghívja. Nagyvárad, 1906. május 10. az elnökség megbízásából: dr. Tóth-Szabó Pál, egyleti titkár.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Sulamith.

Szombat: Szultán.

Vasárnap: Ifj. Csokonai (Premiér)

Takarodó. Beyerlein nagyhatású drámáját a Takarodót elevenítette föl tegnap az igazgatóság Hogy nálunk drámát is játszanak, az nagy ritkaság, de hogy azt telt ház nézze végig az még nagyobb ritkaság, szinte hihetetlen. Most pedig így volt. Ugy értesültünk, hogy az igazgatóság ezután a repartovi keretébe több drámát ölel fel az eddigi szokásoktól eltérően. Hát ezt bizony érdeműl jegyezzük

az igazgatóságnak. Az új társulat drámai erőit még nem is láttuk jó formán a maguk szerepkörében. A tegnap *Fehér Gyula* nyújtott az őrmester szerepében igen kitűnő alakítást. Jók voltak *Kovács Mariska*, *Nagy Sándor* és *Tóth Elek*. Volna ugyan egy s más megjegyezni valónk az előadást illetőleg, de ez alkalommal elhallgatjuk abban a reményben, hogy az igazgatóság a komoly műtájoknak tét enged a színpadon. —dy.

Két operette reprize. Ma és holnap este két régi kedves és népszerű operette feléneklésével szerez örömet a közönségnek az igazgatóság. Ma este *Goldfaden Dávid* híressé lett keleti daljátéka a »Szulamith«, holnap izombaton pedig *Verő György* kitűnő operettje a »Szultán« kerül színpadra. A czimszerepet mindkét darabban *Károlyi Leona* játssza.

Az X. asszony premiérje. A színtársulat vígjátéki személyzete a Vígsház nagy sikerű újdonságának »Az X. asszonynak« bemutatására készül. A premier jövő héten lesz. A szerepek a legkitűnőbb erőknél vannak kiosztva. A premieren megjelenik a Vígsház két igazgatója: *Faludi Miklós* és *Ditrői Mór* is.

NYILTTÉR.

Új étterem és sörcsarnok.

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke t. uriközönségének b. tudomására hozni, hogy a

Rimanóczy éttermet teljesen újjáalakítva, kibővitve és külön polgári sörcsarnok-

kal a legmodernebbül berendezve,
megnyitottam.

A mikor városunk e legújabb helyiségeit óriási áldozatokkal nem kímélve a t. közönség rendelkezésére bocsájtottam, bizalommal kérem szakértelmem és ismeretségem alapján a n. é közönség szíves támogatását.

Tisztelettel

Osv Karner Gyuláné.

Ízletes zóna-villasreggeli.
Folyton frissen csapolt Dreher sör!

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középsiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kigazdák számára.

Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT meg-
vettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÁVIRATOK.

A czár utja.

Budapest, május 10. (Saját tud. táv.)
Berlinbe jelentik Pétervárról: A czári család biztonságára a rendőrség rendkívül szigorú intézkedéseket tett. A Nevan — minthogy a czári család hajón érkezik — az egész hajó forgalmat megszüntették. A lakosság rendkívül izgatott és sokan néhány napra elhagyták Pétervárt, de amennyire a helyzet áttekinthető, aggodalomra alig van ok.

Vilmos császár Straszburgban.

Budapest, május 10. (Saját tud. táv.)
Hamburgból jelentik: Vilmos császár tegnap reggel ideérkezett. Az uralkodót a pályaudvaron a helytartó és a hatóságok fejei fogadták. A császár a pályaudvarról a császári palotába hajtatott. A város nagy ünnepi díszet öltött.

A fém munkások sztrájkja.

Budapest, május 10. (Saját tud. táv.)
Berlinből jelentik: A fém munkások kizárása megkezdődött Jövő szombatig 180 ezer s hétlőig további 120 ezer fém munkás lesz kizárva. Az összes fém és ércgyárakban szünetelni fog a munka.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Írta: Gorkij Maxim 68.

Ljuba tündött, miközben atyja szavaira figyelt. Az utóbbi időben sokszor gondolt a házasságra. Erős és fejlett leány volt s nem talált más megoldást arra, hogy magányából szabadulhasson. Azt a tervét, hogy elhagyja atyját s elutazik, már régen elejtette éppen úgy, mint ahogy sok-sok vágyáról kedves tervéről lemondott már. A sok könyv közül, melyet olvasott, egyetlen egy kusza mondat marad meg emlékezetében. Ebből az egy mondatból fejlődött ki meghasonlása, személyes szabadság után való vágyakozása s az a törek-

vése, hogy atyjától megszabaduljon. De nem volt ereje ahhoz, hogy vágyait megvalósítsa s még a módját sem találta ki annak, hogy miként érthetné el. A természet is követelte a maga jogait s ha tiatal anyákat látott, akik karjukon hordták gyermeküket, kínzó vágyakozás lepte el. Gyakran ha a tükör előtt állott szomorúan nézte telt, friss arczát, szeméit, melyeket kék gyűrűk öveztek s ilyenkor sajnálkozott önmaga felett. Érezte, hogy az élett megtelepedett róla, s hogy felretolta az utból.

Miközben most atyját hallgatta elképzelte, hogy milyen lehet Smolin. A gimnáziumból ismerte, akkor tele volt szeplővel, tömpe orra volt, mindig szolid, mindig tiszta és unalmas. Nehézkesen és otrombán tánczolt s nem tudott érdekesen beszélni. Azóta sok idő múlt el: külföldön járt, tanult — vajjon milyen lehet most Smolin után a bátyjára gondolt s nagyot dobbant a szíve mikor elgondolta, hogy vajjon mit fogfelelni levelére. Bátyja alakja, ahogy most elképzelte, hirtelen elriasztotta azokat a gondolatokat, melyeket atyja idézett föl benne s elhatározta legott, hogy a világot sem egyezik bele ebbe a házasságba, mielőtt Tarasz meg nem érkezik. Ebben a pillanatban megszólalt Majakin:

— Hallod-e, Ljuba! Mire gondolsz?

— Igen . . . minden olyan gyorsan jött — felelte Ljuba mosolyogva.

— Mi jött gyorsan?

— Minden . . . egy héttel előbb még szólni sem szabadott Taraszról s most . . .

— A szükség . . . A szükség a legnagyobb hatalom. Az aczélból rugót csinál, az aczél pedig ellenkedik. Lássuk, milyen ember Tarasz. Az embernek akkor van értéke, ha az élet hatalmának ellenáll. Ha az élet nem őt, hanem ha ő fordítja meg az életet. Az ilyen emberek előtt kalapot emelnek.

— Engedje meg, hogy kezet szorítsak önnek, együtt fogjuk intézni az üzleteket. Oh — én már öreg vagyok. És az élet nagyon mozgalmas. Egyre, évről-évré érdekesebbé lesz egyre izesebb. Mindig élni szeretnék s mindig szeretnék tenni valamit.

Az öreg csettintett a nyelvével, mintha valami izletes falatot kóstolt volna meg. A kezét dörzsölte miközben szeméi hirtelen csillogni kezdtek.

Hig a véretek! Még nem nőttetek eléggé s mégis érettek vagytok és olyan hervadtak, mint egy régi retek. És nem értitek, hogy az élet napról-napra szebbé válik. Már hetvenhárom éve élek ezen a földön s a sirom szélén állok, de azt látom, hogy az én ifjúkoromban sokkal kevesebb virág volt a világon s hogy ami volt az sem olyan szép, mint most. Milyen gyönyörű házak vannak most! Milyen nagyszerű kereskedelmi segédeszközök! A gőzhajók! Mindenben borzasztó sok ételem van mostanában! Az ember körüléz s azt gondolja: Oh milyen fene legények ezek az emberek! Oh nagyon nagyon! Pompásan rendezték be az életet. Minden nagyon jó, nagyon kellemes . . . csak bennetek, a mi örökösökben nincs semmi elevenség! A legrongyosabb kispolgár is különb legény, mint ti. Ez a Jesov például. Hát micsoda ő? Mégis ő játsza a bíró szerepét; nemcsak fölöttetek ítélt, hanem az egész élet fölött is. Abban van bátorság. De ti . . . vagytok, úgy tesztek, mint a barom, ha szerencsétlenek vagytok, utálatos féregként viselkedtek! Csupa rothadt ember vagytok . . . tüzet kellene az ereitekbe csapolni . . . le kéne huzni a bőrötöket s a husotokat sóval kellene bebiteni, hogy egy kissé mozgékonyabbak legyetek.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Ambró. Kivánsága szerint lesz, bár nincs sok értelme az álnévszerének. A másik tärca nem jött meg.

F. J. Fordított verset ritkábban közlünk, mint eredetit. Az ön fordítása pótlásokra, javításokra szorul. Hogy képzeli pl. azt, hogy »megfájul,

megsajdul a lélek? Aztán az egészbe egy kissé szabadabb szókötést, hogy lendülete legyen a versnek, ne csak ríme! Próbálja átdolgozni s küldje be újra.

KÖZGAZDASÁG.

Országos borászati kongresszus Nagy-Váradon.

A magyar szőlős gazdák országos egyesülete tegnap értesítette Nagy-Várad törvényhatóságát, hogy a III-ik országos borászati és szőlőszeti kongresszust az idén szeptemberben fogják megtartani. A legutolsó országos kongresszus 1902-ben volt megtartva Pozsonyban. Az idő óta tetemesen felhalmozódott az elintézésre váró munka. Az új kormány bizonyára a szőlősgazdák ügyeit támogatásában fogja részletíteni. A kongresszus minket érdekel legközelebb. Az intéző bizottság ugyanis elhatározta, hogy az idei III kongresszust Nagy-Váradon fogják megtartani. Városunk ugyyszólván központja az érmelléki bortermelésnek, és a megtartandó kongresszussal az érmelléki borok ismét visszanyerik régi hírnevüket melyek az utóbbi időben, sokat szenvedtek. A kongresszus szeptember 3-án lesz megtartva, tehát össze fog esni a Gazdasági Egylet által rendezendő kiállítással. A kongresszus csak emelni fogja a kiállítást, amennyiben a fentirt egyesület tagjai valószínűleg teljes számmal meg fognak jelenni.

A kongresszus eddigi tárgyaiul a következő pontozatok vannak felvéve:

1. A borértékesítés.
2. A bortörvény revíziója.
3. Az agrárkölcsönök reformja.
4. Az okszerű borkezelés köréből vett kezelés.

A tárgysorozat azonban nem zárja ki, azt hogy esetleges újabb fontos kérdések is ne vétessenek fel. A fenti pontozatok mind igen fontosak és már rég várnak elintézésre.

Értéktőzsde.

Budapest, május 10.

Osztrák hitelrészvény	678.-
Magyar hitelrészvény	796.-
Leszámitoló bank	506.-
Rimamurányi	525.-
Osztrák-m. államvasuti részvény	670.-
Közuti vasut	594.-
Városi villamos vasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, május 10.

Buza okt.	16.82
Rozs okt.-re	17.12
Tengeri április 1906	14.-
Zab ápr.-ra	13.64
Repce aug.-ra	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 május 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	114.40
Magyar koronajárdék 4%	95.65
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	86.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.35
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.-
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön	2.14
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	158.-
Osztrák járdék papirban	99.60
Osztrák járdék ezüstben	100.90
Osztrák korona járdék	117.75
Osztrák járdék aranyban	170.50
1860. oszt. államsorsjegyek	99.70
Osztrák-magyar bankrészvény	16.45
Magyar hitelbank részvény	688.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	691.26
Osztrák-magyar államvasuti részvény	681.50
20 frankos frankos (Napolendor)	19.18

Német birodalmi márka	117.27
London vista	240.65
Páris vista	95.52
20 márkás arany	23.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Hirdetés.

A NAGYVÁRADI HITELBANK részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

1607—1906 szám.

Hirdetmény.

Az alulírott kereskedelmi és iparkamara közhírré teszi, hogy a kereskedelemügyi Miniszter ur megbízásából egy szövőszéket az alábbi feltételek mellett az arra legtöbb igénynyel bírónak engedélyez.

A szövőszék három évi állandó üzenben tartás után megy át az illető tulajdonába, addig azonban az állam tulajdonát képezi, mely körülménynek biztosítására szolgáló feltételek az alulírott kamaránál megtudhatók.

Az adományozandó szövőszéket az adományozott saját költségén B. Ujfaluból elszállítani köteles s ugyancsak viselni tartozik a szövőszék kiigazításának költségeit is.

A részletes feltételek a hivatalos órák alatt a kamara helyiségében megtekinthetők.

Nagyvárad, 1906 május hó 6.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula,

dr Sarkadi Lajos,

kir. keresk. tanácsos, elnök.

titkár. 1426.

A 4% -os magyar koronajárdék 1906 június hó 1-én esedékes

szelvényeit

már május hó 20-ától költségmentesen beváltjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR-, ÉS TERMÉNYHITELBANK
NAGYVÁRAD, TELEKY-U. 3.

Telefonszám: 46.

Felhívás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága közzéteszi, hogy részvényeseink f. évi május hó 9-én megtartott közgyűlésen hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 400.000 koronával

1.000.000

koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. Kibocsájtunk 2000 darab új részvényt 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez összegnek 1906. január 1-től, a befizetés napjáig járó 6%-os kamata és a részvény kiállítására és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.

3. A részvényesek az új részvényre elővételi-joggal bírnak és pedig aképen, hogy 3 darab régi részvény után 2 új részvény jellemezhető.

4. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők, s már az 1906. év üzleti jóvelemében részesednek.

5. A részvények elővételi jogukat részvényeik bemutatásával a társaság helyiségében a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. június 15 napja.

6. A részvényesek értékében a jegyzéskor 70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona és a járulékok legkésőbb 1906. július hó 31. Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

Az igazgatóság.

Kiadó

2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló lakás Nogáll-utca 9 sz. házban. Értekezhetni a

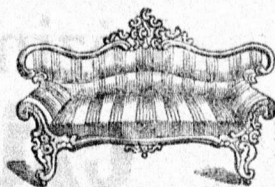
Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság irodájában.

A bútorgyártók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és úri-szoba berendezések, valamint az egyes bútordarabok a

Magyar Műbútorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kívánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

Megnyitó ünnepély.

Tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy a

Szent László (Püspök)-gyógyfürdőt

vasárnap, 1906. május 13-án (kedvezőtlen idő esetén is)

ünnepélyesen megnyitom.

Az ünnepélyen a cs. és kir. 37-ik ezred zenekara és a hódmező-
vásárhelyi Czutor Béla cigány bandája játszik.

Gyönyörű sétányok, nagy öserdő, szép terraszok és éttermek, kitűnő gyógyhatásu
természetes meleg-fürdők, lawn-tennis, tekepálya, Cursalon zongorákkal és biliárral
a tisztelt közönség rendelkezésére állanak.

A megnyitás táncmulatsággal lesz egybekötve.

Kitűnő italokról, jó ételekről, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról a nagy-
érdemű közönséget biztosítom.

Mély tisztelettel

Kernáts János,

fürdőbérő.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradai czipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói
370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 benlakó, 18 bejáró tanoncz

Készítünk kizárólag kézimunkával a legfinomabb s legtartósabb kivitelben

férfi, női,
és gyermek-

czipőket, csizmákat

francia angol és
amerikai szabás sze-
rint s ezeket:

eredeti gyári szabott áron

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban
(volt rendőrségi épület) kicsinybeni eladási
üzletünkben árusítjuk.

Különleges lábbeliek. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és posta-
tisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.

